

tixi et non intellexi, maiora quam pro me, et nescivi (hebr.). Bene S. Thom. culpam Iobi in eo ait consistere, quod debitam reverentiam non exhibuerit divinae excellentiae in verbis et quod divina iudicia discusserit. Praedicat nunc Iobus Dei scientiam, ignorantiam suam cum emphasi effert. Ut superbia peccati est initium, ita quam primum quis a Deo edocetur, humilitatem profitetur; antea Iobus de sua scientia nonnihil gloriatur (12, 2, 3), iam nunc non solum Dei vituperationem amplectitur, verum etiam, quae Eliu ei exprobraverat 34, 33; 33, 16 et hebr. 34, 18 scil. locutionem absque scientia et arrogantiore humiliter agnoscit et in se reprehendit.

Et quid in loquendi modo praecipue reprehensione dignum sit, indicat v. 4 « *audi et ego loquar; interrogabo te et responde mihi;* » — ita scil. antea cum Deo expostulavera, Deum in ius vocans et ab eo vehementer impatientia rationem exigens, cur innocentem affligeret; cf. 13, 22 et seq.; hisce se insipienter et arroganter locutum esse (v. 3) fatetur. Haec explicatio optime congruit, neque insuetum est Iobum ita verba priora allegare (cf. 27, 13 et seq.).

Aliae explanationes plus minusve contortae videntur; aut volunt dici: precor, ut si quid interrogavero, me benigne doceas (cf. Ol. S. Thom. Pin. Cod. Malv. Men. W. P.) aut: si quid dixi, dictum a me volo interrogando ut docear, precando ut tu erudias ignorantem (cf. Pin. Del.). Sed in priore iam Ol. adverterit, mirum esse, quod Iobus post talem preicationem iam nihil a Deo interroget; alteri vero verba ipso minime congruant. Alii denum volunt haec ut *Dei* verba a Iobo allegari: ita ad me dixisti, o Deus; iam responsum meum est v. 5, 6: pater peccavi, miserere mei (Zsch.). At comodus et facilius ex v. 3 fluunt verba, ut iam *Cord.* optime adverterit: « haec illa duo verba sunt, quae 13, 22 insipienter locutus est, dicens Deo: *voca me et ego respondebo...* de quibus, ut a se nimis andacter ac temerarie dictis se dolere significat »; ita quoque *Tir.* ¹ et e recentioribus *Umbret,* *Hitz.* ² et, ut videtur, *Le Hir.*

Cur et quomodo ad hanc sui accusationem adductus sit, explanat v. 5 « *auditu auris audiui te, nunc autem oculus meus vidit te;* » — « quasi diceret: Domine, verum est me antea audivisse, cum verba fierent de tua maiestate, sed nunc ipsam alia ratione cognosco, et quidem ut me tibi penitus subiiciam » (*Cord.*); comparationem instituit inter cognitionem priorem et eam quam nunc habet, et dicit se tantum profecisse, ut oculos aperuisse et visum recepisse sibi vide-

1. Quare perperam *Hitz.* putat, hanc optimam connectendi rationem ab uno *Umbret* esse perspectam.

2. B. etiam h. v. eicit, immo cum *absurde* hic repeti censem, cum Iobus interrogations annuntiata non proferat. Sed haec ratio tantum ostendit, explicatiouem a *Cord.* et *Tir.* datam esse amplectendam.

CONCLUSIO

CAP. 42.

Arg. — Iobus admissam temeritatis culpam fatetur et dolore expiat (42, 1-6). Dominus vero tres amicos reprehendit, Iobum servum suum laudat eumque intercessor munere ad expiandam amicorum trium culpam fungi vult. Iobus in pristinam prosperitatis conditionem restituitur gratulantibus omnibus, immo ad maiorem a Deo provehitur, in qua 140 annis exactis beate moritur (12, 7-16).

a) Iobum poenitet temeritatis 42, 1-6.

Descriptionibus istis Iobus altissimo sensu divinae potentiae et scientiae est imbus et quidem tali cognitio, quam *practicam*, pro vita, moribus, sentiendi ratione efficacissimam dicere debemus; *theoreticam* enim ipse iam saepius et valde praeclarum professus erat; cf. 9, 4-10; 12, 7-25; 26, 5-14; 28, 23-28; attamen non illam pro se *applicationem* collegit, quam nunc a Deo reprehensus et de ipsis rebus monitus toto animo complectitur. v. 1 « *Respondens autem Iob Domino dixit:* v. 2 *scio, quia omnia potes et nulla te latet cogitatio;* » — hebr. *nullum consilium* (molinem) *tibi prohibetur* i. e. nemo unquam Deum prohibere potest vel impedire, quominus consilia sua exsequatur¹ (cf. Mar. Malv. W. Zsch. P. Le Hir). Quae consilia sapientissima esse, in ipsa rerum administratione et animalium indole tamquam in imagine quadam Iobo ostensum est; unde non restat, nisi ut humiliter agnoscat id quod Deus ei exprobraverat 38, 2. Id iam facit, eadem verbo ad se applicans sequi Dei verbis reprehendens; v. 3 « *quis est iste qui celat consilium absque scientia? ideo insipienter locutus sum et quae ultra modum excedenter scientiam meam;* » — cf. 38, 2; sibi haec verba dicens, ex animo Dei in se sententiae subscriptibit, eam plane agnoscit et laudat. Humilis est culpae confessio; audaciorem loquendi modum et aciores illas expostulationes damnat²; se Dei consilio tenebras offusidisse, id obvolvisse suis verbis et querelis; enun-

1. Ita etiam LXX ἀπονείται διὰ τοῦ οὐδέν; item vet. lat.

2. Quare B. perperam v. eicit, censens eum omnino praeter rem praemitti.

tur. Unde S. Thom. : « plenus te cognosco quam prius, sicut id quod videtur oculis certius cognoscitur quam quod aure auditur » (sim. *Ol. S. Greg. Mar. Vav. Men. W.*); *vidit* certe ad ipsam Theophaniam referri debet, qua Deum visibili quadam specie praesentem videt vel se sit in turbine, eumque loquentem percipit ita, ut cum visione corporali maior etiam mentis illustratio coniuncta sit (cf. *Tir. Calm. Cod. Gord.*). Huius autem fructum ostendit v. 6 « *idecirco ipse me reprehendo et ago poenitentiam in faxilla et cinere* »; — hebr. *propterea aversor et ago poenitentiam in pulvere et cinere*; dicta aversor, abominor, detestor: poenitentis animi symbola externa sunt sedere, iacere in pulvere et cinere; cf. *Ion. 3, 6. Dan. 9, 3*; « *convenit enim humiliis satisfactio ad expiandum superbiam cogitationis* » (*S. Thom.*). Ita Iobus dolet, retractat, expiat audacieos animi motus. Quidquid igitur in eius verbis offensioni esse poterat vel reverentiam Deo debitam laedere, Eliu sermonibus, Dei reprehensione, Iobi confessione et poenitentia abunde est notatum, castigatum, retractatum.

b) Iobi innocentia declaratur, restituatur prosperitas 42, 7-16

Hisce peractis restat, ut Iobi innocentia praeciarum ferat a Deo testimonium coram Iobi accusatoribus tribus. Quae sequuntur, iam prosa oratione proponuntur. Deus Iobe testimonium dat *primo* illos reprehendens, lobum veram sententiam defendisse statuens eumque ut suum fidelem servum declarans. Haec tria proponuntur v. 7 « *Postquam autem locutus est Dominus verba haec ad Iob, dixit ad Eliphaz Themanitem: iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos, Eliphaz Themanitem: iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut servus meus Iob* »; — hebr. *non estis locuti de me rectum, proprie stabilitum, id quod stat, i. e. veritatem obiectivam*. Illorum igitur sententia Deo reficitur, ut Iobus eam reiecerat; erat autem : lobum esse scelestum, et aerumnas semper esse scelerum castigationes. Deus irascitur; ergo errorum hunc dogmaticum sua culpa vel admiserunt vel contumaciter retinuerunt, quamvis Iobus eos dedoceret. Deus ad Eliphaz verba dirigit; erat igitur inter illos praecepsus (cf. *Ol.*), uti 2, 41 primo logo nominatur et etiam primus semper disceptationis ordinem excipit (ep. 4, 15, 22). Graviter monet et recte *Cord.*: « *est in hoc mirabile ac stupendum iudicium Dei, quod hi qui indicio suo se putabant recta locutos, immo et causam iustitiamque Dei egregie propugnasse, Dei iudicio coarguntur atque damnantur ut impie locuti* ». Mirantur aliqui, cur de Eliu non fiat mentio (cf. *Tir. Calm.*), immo non veretur, cum tribus illis reprehensis accensere (cf. *Pin.* : « *Eliu quod alii dicunt, sibi dictum existimet* »; *Cord.*), vel etiam putant eum Dei silentio gravius puniri;

prorsus enim negligi eum dicunt ac fastidiri, quippe qui ob incredibilem fastum ne reprehensione quidem dignus sit (cf. *Tir.*). At immrito. Eliu non numeratur inter reprehensos, quia vera locutus est. Dei silentio reversa approbat, et omnino veritati consonum est, quod *Cod.* non admittit: multi existimant manere sarta tecta eius hypomenemata et commendari a Domino (cf. *Mar.*). Compellatur Iobus a Deo eadem honorifica appellatione, qua ante pugnam; unde praeciarum documentum fidelitatis in Dei servitio etiam tempore durissimae probationis ei a Deo exhibetur (cf. *S. Greg.*). Et complacet sibi [Deus in repetitione huius tituli honorifici; v. 8 ter cum ita compellat; « *observa etiam, quemadmodum appellatione servi iustum honorans, Iobum famulum suum vocet, idque non semel, sed saepius facit* » (*Ol.*)].

Deinde secundo Iobus a Domino honoratur, dum sollempni modo intercessor constituitur a Deo et sacerdos ad tres illos expiando. Quem scelestum traduxerunt, iam supplices adire debent tamquam virum Deo gratissimum, qui *ipsis* peccati veniam a Deo obtineat; ita v. 8 « *sumite vobis septem tauros et septem arietes et ite ad servum meum Iob et offerte holocaustum pro vobis; Iob autem servus meus orabit pro vobis. Faciem eius suspiciam, ut non vobis imputetur stultitia, neque enim locuti estis ad me recta, sicut servus meus Iob* »; — bene *Ol.* : « *numerus septenarius in Scriptura in honore est et perfectus censemur; perfectas igitur hostias offerre iubentur, utpote qui gratia peccata admisissent* » (sim. *S. Thom. Pin. Cord.*). Locus est notatum dignus, quo sancti viri apud Deum intercessio efficax ab ipso Deo commendatur (cf. *Ex. 32, 31. Num. 42, 43; 46, 37; 21, 7. Deut. 9, 48. 1 Reg. 7, 5; 12, 23. 3 Reg. 13, 6. Iudit. 8, 28-31. 1 Esdr. 6, 10 etc. — alia intercessionis exempla); — iam si amici Dei in terra peregrinantes adiri possunt, ut pro nobis oreant, quare non iidem in gloria consummati Deoque quam maxime uniti? Praeciarum igitur habemus doctrinæ catholicae documentum. In hebr. efficacius *tantum eius faciem suspiciam*, i. e. tantum eius rationem habebit; solum propter eius orationem Deus peccati poenas ab illis non exigit (cf. *Gen. 49, 21. 4 Reg. 3, 14* de hac locatione).*

Hebr. proprie *ne faciam vobis cum stultitiam* i.e. poenam temeritatis ne vobis infligam (cf. *W. Zsch. Le Hir*); nominatur scil. peccatum et id quod necessitate quadam cum eo coniunctum est, *poena*; ita etiam נז ותְּשַׁבֵּת quandoque pro *poena* culpae debita ponitur. *Cord.* vertit: « *ne quid extitale vobis contingat* » — sed a voce vera significative alienum est. Rite LXX et *vet. lat.* : « *et nisi propter ipsum perdidissem vos* ».

Fit, sicut imperatum est a Deo; v. 9 « *abierunt ergo Eliphaz The-*

*manites et Baldad Suhites et Sophar Naamathites et fecerunt, sicut locutus fuerat Dominus ad eos. Et suscepit Dominus faciem Job»; — i. e. propter Iobi orationem veniam concessit amicis; uti LXX et *vet. lat.* habent: « et solvit peccatum eorum propter Job». Ergo illi, qui Iobum contemptui habebant, iam humiliter cum adeunt; « et ita per obedientiam et humilitatem suam digni facti sunt, ut pro eis oratio Job exaudiatur» (S. Thom.).*

Tertio Iobo victori a Deo corona imponitur, dum sanitati restitutus omnia quae amiserat duplicita recipit, ab omnibus honoratur, vitam agit prosperrimam et numerosa eaque praeclara prole felicem (v. 10-15).

V. 10 « *Dominus quoque conversus est ad poenitentiam Job, cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit Dominus omnia, quaecumque fuerant Job duplicita;* » — hebr. et *Iahve restituit quod captum erat* (abductum) *Iobi* (cf. *Malv. Vav. W.*); alii *captivitatem Iobi eius miserias et aerumnas interpretantur* (cf. *Cod. Zsch. Hitz.*); has Deus aufert, dum oraret *pro amico suo* (hebr.), scil. Eliphaz, qui praecipitus omnium instar nominatur. Iobus dum iniuriae acceptae immemor pro calumniatoribus suis precatur et actum exercet insignis charitatis, ipse victoriae praemium a Domino sortitur Deo aperte ostendente, quam grata ipsi sit oratio illa pro aggressoribus fusa (cf. *Pin. Cord.*). Id quod in abundantissima illa bonorum largitione quoque manifestatur.

Iobus, antea despectus, iterum honorifice consulutatus ab iis, qui eum reliquerant: v. 11 « *venerunt autem ad eum omnes fratres sui et universae sorores suae et cuncti qui noverant eum prius, et comederunt cum eo panem in domo eius et moverunt super eum caput et consolati sunt eum super omni malo, quod interulerat Dominus super eum, et dedederunt ei unusquisque oves unam et iuarem auream unam* »; — i. e. veniunt cognati utriusque sexus et noti (cf. 19, 13-15); fortunae restorationem festivo convivio celebrant; ita amicitiae foedus cum felici Iobo iterum ineunt, qui infelicem deseruerant; o sortes humanas, o auram popularem! Nunc animos pandunt commiseratione plenos, quod tanta debuerat sustinere; hebr. *commoti sunt super eum* i. e. condoluerunt ei (cf. *Mar. Calm.*); textus lat. de capitib. commotione potest in admirationis signum explicari (cf. S. Greg.), vel, ut alii volunt, in commiserationis habitum (cf. S. Thom. Pin. Men.). Demum ei in honoris testificationem, uti moris est apud orientales, munera dant.

מִנְחָה (Gen. 33, 19; Ios. 24, 32) explicant veteres versiones *agnum, oves; recentiori*

4. Cf. Sym. δέ κύριος ἔπειτα τρίτης ἀποστολής τοῦ Ιάκωβος; Theod. vero de poenitentia Iobi explicat; cf. cod. syr. hexapl.

tiores etymologicae significacionem ex arab. spectantes *aliquid pensi seu ponderi* i. e. genus numi apud veteres, et si *R. Akiba* sit fides, etiam tempore posteriore apud Africanos (cf. *Fürst C. Del.*). De valore talis numi inanis tantum conjectura existat apud *Ges.* et *Hitz.* esse aureum nummum 4 siclorum; ☐ annulum dicit vel aurum, vel narium (cf. Gen. 24, 47. Ex. 32, 2. Is. 3, 25. Prov. 11, 22). LXX τίτανός τιτανός vertunt.

Ab hominibus honoratus etiam ab ipso Deo praeterea maxima bonorum temporalium benedictione coram omnibus insignitur; v. 12 « *Dominus autem benedixit novissimi Job magis quam principio eius; et facta sunt ei quatuordecim millia ovium et sex millia camelorum et mille iuga boun et mille asiniae* »; — anterior est v. 10 declaratio; *principium* est prior eis ante calamitatem prosperitas, prior illa vitae epocha; « desideraverat Iob supra (29, 2), ut esset iuxta menses pris-tinos; sed Dominus ei maiora restitui » (S. Thom.).

Ad haec bona accedit beneficium prolis v. 13 « *et fuerunt ei septem filii et tres filiae* »; — S. Thom. advertit: « filii ei restituntur, sed non in duplum; eius ratio duplex potest esse: una pertinet ad futuram vitam; quia scil. filii quis habuerat non totaliter ei perierant, sed reservabantur¹ in futura vita cum eo victuri; alia ratio potest esse quantum ad vitam praesentem: nam si duplicitas ceteris rebus etiam numerus filiorum esset duplicitas, non videretur fortuna domus augmentata fuisse, quia eadem quantitatem in bonis eius unusquisque filiorum habuisset quam prius; et ideo decentius fuit, ut proles ei augeretur non numero, sed magis in valore; quod oculle insinuator in filiis, quarum pulchritudini etiam nomina convererunt »; v. 14 « *et vocavit nomen unius Diem, et nomen secundae Cassiam et nomen tertiae Cornu stibii* »; — Dies i. e. clara, lucida, pulchra² ut dies; cassia planta est aromatica, apud veteres maximi aestimata (cf. Ps. 44, 9), cinnamomi similis (*Laurus Cassia*, Linn. cf. *Winer*, s. v. *Fürst C. Fillion* l. c. p. 21); hebr. *cornu fuci*, vasculum pigmentorum; stibium adhibebant feminae ad oculorum supercilia pingenda, ut oculi pulchriorae ac splendidiores apparerent; dicitur itaque filia Iobi natura et forma tam elegans ac venusta fuisse, ac si mulierum ornamenta arte et industria maxima applicueret. Quare subditur v. 15 « *non sunt autem inventae mulieres speciosae sicut filiae Iob in universa*

1. Eadem rationem affert *Bash.*: « priores enim servabantur ad resurrectionem, neque perierant ».

2. Ita ☐ etiam concepitur a LXX, *Chald.*; recentiores vocem ex arab. explicantes columbam vertunt (cf. *Hitz. Del. Hirz. Le Hir. Renan*), quo nomine utique virgo speciosa appellatur Cant. 2, 14; 5, 2; 6, 8. — S. *Ephraem*, quem *Bash.* fore sequitur, nomina referit ad Iobi prosperitatem; « quia egressus est ex nocte caliginis — sortitus est finem (ΝΤ) tentationis — coru meum demum exaltatum est ».

terra; deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum; — hac re denou proditur, Iobum non fuisse Israeltam, cum lege (Num. 27, 8) tum tantum filiae *hereditatem* acciperent, si filii non adessent.

Ipsa demum benedictione longaevitatis abundanter potitur; v. 16 « *vixit autem Iob post haec centum quadraginta annis et vidit filios suos et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem*; v. 17 *et mortuus est senex et plenus dierum*; — *post haec* i. e. post calamitatem illam; LXX et *vet. lat.* addunt: « *et omnes anni vitae eius fuerunt ducenti quadraginta octo* ». Frustratur Iobus illa benedictione, quam Ps. 127 celebrat; inter alia: *et video filios filiorum tuorum. Plenus dierum, hebr. saturatus diebus non vita taedium significat, sed vixit longam et felicem aetatem, saturam bonis omnibus, quae homini concessa sint* (cf. *Malv. Pin.*); sim. Gen. 23, 8; 33, 29.

In *textu graeco* et in *vet. lat.* adduntur quaedam alia, ad Iobi vel Iobab⁴ genealogiam spectantia, quae tamen *S. Hier.* cum ab hebr. exsulet suae versioni minime addidit; et iure quidem optimo; nam illa non a libri sacri autore, sed ab interprete graeco vel ab alio potius profecta esse, verba ipsa sa's produnt: Ἄντος ἐμπνεύσται ἡ τῆς συραχῆς βίβλος. Immo prima quae adnectuntur verba, aperte interpolatorem *Christianum* produnt: γέγραπται δὲ, καὶ τὸν πάλιν ἀναστήσεσθαι μετ' ἐν δύο κύριοις ἀνάστησιν. Quare prorsus negligenda sunt.

Placet explanationi libri Iob finem imponere verbis *S. Chrys.*: « *quisquis igitur librum hunc legerit, athletam hunc strenuum tamquam exemplar archetypum intuens, fortitudinem eius imitetur, patientiam aemuletur, ut viam eandem insistens et fortiter contra omnes diaboli machinas dimicans, bonis quae diligentibus Deum promissa sunt, potiri mereatur* ».

4. Cefsetur enim idem, qui Gen. 36, 33 Iobah.

O. A. M. D. G.

INDEX

PROLEGOMENA	5
I. Quid sit libri argumentum	3
II. Qualem se Iobus in aerumnis praestiterit	40
III. Quis sit libri auctor, quae Iobi res gestae	44
IV. Qui liberum Iob commentarii sint	48
V. Quale genus interpretationis sequendum sit	28
 PROLOGUS. Cap. 1 et 2	
a) Iobi eiusque familiae conditio, 1, 1-5	33
b) Satanae in Iobum livor, 1, 6-12	41
c) Iobus varie afflictus, 1, 13-22	47
d) Iobus ulcere percussus, 2, 1-13	52
 DISCEPATIONIS EXORDIUM. Cap. 3	
a) Iobi dirae in diem natalem, 3, 1-10	58
b) Limbi requie exoptat, 3, 11-19	63
c) Querelis indulget, 3, 20-26	66
 PRIMUS DISPUTANTUM CONGRESSUS. Cap. 4-14	
I. DISCEPATIO CUM ELIPHAZ. Cap. 4-7	72
a) Iobus arguitur impunitatis, 4, 1-14	72
b) Visione idem probatur, 4, 12-21	76
c) Solos puniri impios asseritur, 5, 1-7	84
d) Iobus Deum humiliter adeat, 5, 8-16	88
e) Inde fructus exortiores praeclaros, 5, 17-27	90
2. RESPONSO A JOBO DATA. Cap. 6-7	95
a) Dolorum vehementiam declarat, 6, 1-13	95
b) De amicorum importunitate conqueritur, 6, 14-30	101
c) Miserae vitae expendit, 7, 1-10	109
d) Querelis laxat habenas, 7, 11-21	113
II. DISCEPATIO CUM BALDAD. Cap. 8-10	117
4. SERMO A BALDAD HABITUS. Cap. 8	117
a) Deum iuste punivisse, at acceptum preces humiles, 8, 1-7	117
b) Esse fluxam impiorum prosperitatem, 8, 8-19	119
c) Pio adfore spem, 8, 20-22	121

4. Ibi simul explicata sunt nominum compendia quae in libro adhibita invenies v. g. *B. (Bickell)*
Br. (Bruno) W. (Wolto) etc.

2. RESPONSO A IOBO DATA. Cap. 9-10	126
a) Hominem non posse coram Deo consistere, 9, 1-13	127
b) Neque se velle cum Deo contendere, 9, 14-21	133
c) Piis aequis atque impium affligi, immo impium exaltari, 9, 22-24	137
d) Se Dei maiestate et sanctitate opprimi, 9, 25-35	140
e) Anxie querit, cur Deus iustus pius affligat, 10, 1-7	144
f) Deum ad misericordiam flectere conatur, 10, 8-17	148
g) Ut paululum respirare licet, petit, 10, 18-22	152
III. DISCEPTATIO CUM SOPHAR. Cap. 11-14	154
1. SERMO A SOPHAR HABITUS. Cap. 11	"
a) Iobum pati minora quam mereor, 11, 1-6	"
b) Dei sapientiam et potentiam esse immensam, 11, 7-12	157
c) Iob resipescit optima quaeque adfore, 11, 13-20	161
2. RESPONSO A IOBO DATA. Cap. 12-14	166
a) Iobus de amicis conqueritur, 12, 1-5	168
b) Impios saepe prosperitate frui, 12, 6-10	170
c) Virtus etiam esse consideranda, 12, 11-13	173
d) Non una norma administrari cuncta, 12, 14-13,2	175
e) Esse amicos causidicos mendaces, 13, 3-12	180
f) Se posse innocentiam suam coram Deo tueri, 13, 13-21	184
g) Hac spe deictus Deum misericordem implorat, 13, 22-28	187
h) Vitam esse miseram et ab origine-immunda culpis obnoxiam, 14, 1-6	190
i) Vitam hanc tantum semel concedi, 14, 7-12	193
k) Neque e limbo ad hanc vitam esse redditum, 14, 13-17	194
l) Spem humanam penitus collabi, 14, 18-22	197
ALTER DISPUTANTUM CONGRESSUS. Cap. 15-21	199
I. DISCEPTATIO CUM ELIPHAZ. Cap. 15-17	"
1. SERMO AB ELIPHAZ HABITUS. Cap. 15	"
a) Iobus vehementer reprehenditur, 15, 1-6	"
b) Ignorantias et superbiae arguitur, 15, 7-13	201
c) Neminem esse iustum coram Deo, impios terroribus exigunt, 15, 14-24	203
d) Impios ingruere ruinam, 15, 25-35	207
2. RESPONSO A IOBO DATA. Cap. 16-17	211
a) Molestos consolatores perstringit, 16, 1-6	"
b) Suos proponit dolores aliorumque ludibria, 16, 7-18	213
c) Deum invocat innocentiae testem, 16, 19-17,10	217
d) Suam lamentatur conditionem, 17, 11-16	223
II. DISCEPTATIO CUM BALDAD. Cap. 18-19	227
1. SERMO A BALDAD HABITUS. Cap. 18	"
a) Lege stabili impium interire, 18, 1-6	"
b) Impii ruinam esse multiplicem, 18, 7-14	229
c) Eam ruinam longe lateque extendi, 18, 15-21	232
2. RESPONSO A IOBO DATA. Cap. 19	235
a) Si affligi immerentem, 1, 19-6	236
b) Quam atrocia sustineat, 19, 7-12	238
c) Se destitutum et abominatione habitum conqueritur ab omnibus, 19, 13-20	240
d) Ad praecaram exsurgit spem, 19, 21-24	243

e) 19, 25 (hebr.)	247
f) 19, 26 (hebr.)	250
g) 19, 27 (hebr.)	253
h) Hunc vindicem timeant amici, 19, 28-29	257
III. DISCEPTATIO CUM SOPHAR. Cap. 20-21	260
1. SERMO A SOPHAR HABITUS. Cap. 20	"
a) Se urgeri ad respondendum, 20, 1-3	"
b) Impii felicitatem esse perirem, 20, 4-10	262
c) Peccatis necessario pari ruinam, 20, 11-16	264
d) Impium esse diris prosequendum, 20, 17-22	266
e) Omnia in eius interitum conspirare, 20, 23-29	269
2. RESPONSO A IOBO DATA. Cap. 21	272
a) Attente audiant, 21, 1-6	273
b) Impios saepe omni ex parte agere prospere, 21, 7-13	275
c) Raro impios statim puniri, 21, 16-26	278
d) Immo impios saepe servari incolumes et honorari, 21, 27-34	281
TERTII DISPUTANTUM CONGRESSUS. Cap. 22-26	285
I. DISCEPTATIO CUM ELIPHAZ. Cap. 22-24	"
1. SERMO AB ELIPHAZ HABITUS. Cap. 22	"
a) Deum non tangi commodo vel incommodo, 22, 2-5	"
b) Iobum esse reum variorum criminum, 22, 6-11	287
c) Exemplum proponitur priscorum peccatorum, 22, 12-20	289
d) Resipescit optima quaeque promittuntur, 22, 21-30	291
2. RESPONSO A IOBO DATA. Cap. 23-24	295
a) Deum vindicem non apparet Iobus conqueritur, 23, 1-10	296
b) Anxius haeret, cur innocenti puniatur, 23, 11-24, 1	298
c) Impios dominari, pauperes affligi, 24, 2-12	300
d) Multa in occulo patrari sceleri, 24, 13-17	303
e) Impios saepe non luere debitas poenas, 24, 18-25	305
II. DISCEPTATIO CUM BALDAD. Cap. 25-26	310
1. SERMO A BALDAD HABITUS. Cap. 25	"
Neminem coram Deo summo esse a culpa immunem. Cap. 25	"
2. RESPONSO A IOBO DATA. Cap. 26	312
a) Iobus interlocutorem ridet, 26, 2-4	"
b) Dei sublimitatem magnifice effert, 26, 5-14	313
IV. IOBI EPINICION. Cap. 27-31	319
1. PARS. Cap. 27-28	"
a) Se innocentem sollemitter protestatur, 27, 4-10	320
b) Amicorum doctrinam esse mancam, 27, 11-23	322
c) Hominem arte-quidem valere plurimum, 28, 1-11	325
d) At veram sapientiam soli Deo esse notam, 28, 12-28	330
2. PARS. Cap. 29-31	336
a) Vitae prioris cursum proponit, 29, 1-20	338
b) Olim honore, iam ignominis se affectum profitetur, 29, 21-30, 14	343
c) Se cruciatibus tabescere, 30, 13-31	348
d) Castitatem et iustitiam se coluisse, 31, 1-13	353

e) Misericordiam et religionem sancte se servasse, 31, 16-28.	338
f) Et ceterarum virtutum testem Deum invocat, 31, 29-40.	362
V. QUE SINT ELIU PARTES.	368
PRIMUS SERMO AB ELIU HABITUS. Cap. 32-33	369
a) Eliu novus interlocutor inducitur, 32, 4-5.	"
b) Cur demum ipse loquatur, 32, 6-22.	371
c) Iobus attente audiat, 33, 1-7.	376
d) Cur Deus homines affligat, exponit Ioba de audacia reprehensio, 33, 8-22	377
e) Hominem malis erudiri docet, 33, 23-33.	381
ALTER SERMO AB ELIU HABITUS. Cap. 34.	383
a) Iobi audacius dicta carpuntur, 34, 1-9.	"
b) Deum esse iustum variis probatur, 34, 10-30.	388
c) Iobum audacius esse locutum, 34, 31-37.	394
TERTIUS SERMO AB ELIU HABITUS. Cap. 35	397
a) Hominem sibi ipsi, non Deo, prodesse vel obesse, 35, 1-8.	398
b) Cur multi non audiuntur, 35, 9-16.	399
QUARTUS SERMO AB ELIU HABITUS. Cap. 36-37	402
a) Deum agere provide, 36, 1-7.	403
b) Deum ope tribulationum homines erudire, 36, 8-15.	406
c) Quo animo igitur calamitates subire oporteat, 36, 16-21.	407
d) Dei maiestas extollitur, 36, 22-33.	411
e) Dei maiestas commendatur, 37, 1-13.	415
f) Quam debilis sit homo, 37, 14-24.	418
VI. THEOPHANIA. Cap. 38-41	424
PRIMUS SERMO DIVINUS. Cap. 38-39	"
a) Iobus quaestionibus de creatione propositis exagitatur, 38, 1-11.	425
b) Iobus impar quoque est questionibus de mundi cursu ordinario, 38, 12-38.	428
c) Hominis impotentiam illustrari ex ipsis animalibus, 38, 39-39, 18.	433
d) Multis convictus Iobus audaciam deponit, 39, 49-35.	439
ALTER SERMO DIVINUS. Cap. 40-41	444
a) Iobus infirmitatis humanae admonet, 40, 1-9.	445
b) Divinae potentiae documentum cernitur in Behemoth, 40, 10-19.	447
c) In Leviathan humana illustratur infirmitas, 40, 20-41, 2.	451
d) EIus robore et membris commendatur Dei potentia, 41, 3-15.	453
e) Item terrore eius et virtute invicta, 41, 16-23.	457
CONCLUSIO. Cap. 42.	462
a) Iobum poenitet temeritatis, 42, 1-6.	"
b) Iobi innocentia declaratur, restituitur prosperitas, 42, 7-16.	464

SCRIPTURÆ SACRAE CURSUS

AUCTORIBUS

R. CORNELY, I. KNABENBAUER, Fr. de HUMMELAUER

aliiisque Soc. Iesu presbyteris

Tempora nostra catholicis libris, qui ad S. Scripturam illustrandam, explicandam, defendendam valent, non adeo abundare, vix quisquam est qui non affirmet; immo non pauci plura subsidia catholica multum desiderari hand immerito conqueruntur, et si aliqua opera praeclariora iam praesto esse non diffiteantur. Quantu vero momenti sit non solum ad fidem catholicam tuendam et vindicandam, sed etiam ad omnium disciplinarum sacrarum incrementum promovendum genuina atque intima librorum sacrorum intelligentia, manifesto compertum est. Eiusmodi igitur opera quibus theologi in S. Scriptura intelligenda adiuvantur, adornare hoc nostro maxime tempore res est summae utilitatis.

Quare aliqui Societatis Iesu presbyteri collatis inter se consiliis CURSUM edere S. SCRIPTURÆ sibi proponerunt, qui latino sermone conscriptus ad sacros libros explicantes et vindicando utilem praebeat materiam scientiarum temporis conditioni accommodatam. Ad quem finem Cursus *duabus partibus* constare voluerunt. Quarum *altera* præter *Introductionem generalem et specialem* in omnes sacros libros complectetur tractatus illos, qui *secundum antiquitatem sacrasque linguis explicantes* viam interpretationis aperint, *altero* exibebit *commentarios* in singulos libros.

Commentariorum ratio erit, ut, unoquoque libro in suas partes diviso, et argumento proposito, singuli sacri textus versus continuis explicationibus eluentur, in subsidium adhibitis consultissime optimis tum antiquorum SS. Patrum tum veterum recentiorumque interpretum scriptis. Quae ad explicationis historiam et ad aliorum sententias recensendas atque diuidendas et ad verborum vim rationesque grammaticales enucleandas vel necessaria vel utilia fore videntur, *typis minoribus* suo quaque loco commentarii inseruntur. Ita illa eodem loco eodemque modo descripta habebuntur, quae sacri textus sensum sacriisque scriptoris argumentandi rationem potissimum spectant, aliis quæstionibus historicis, archaeologicis, philologicis ipsa describendi ratione a parte principaliore distinctis.

Tomi singuli edentur nullo certo ordine servato singulique separati venum ibunt. Primum typis describentur volumina INTRODUCTIONIS HISTORICAE ET CRITICAE IN OMNES LIBROS SACROS atque COMMENTARII IN IOHEM, PROPHETAS MINORES, LIBROS REGUM; Deo favente alia volumina ita subsequentur, ut bina singula annis prodeant.

AUCTORES.

I. Historica et Critica Introductio in Utriusque Testimenti Libros Sacros. — Praelectiones quas in Germania, in Collegio B. M. V. ad Lacum, et Romae, in Universitate Pontificia Gregoriana, habebat Rudolphus Cornelius S. I. Cum approbatione Superiorum. In 3 voluminibus in-8° maiori. — Vol. I. Introductio generalis, sive de U. T. canonis, textus, interpretationis historia. — 12 fr. — Vol. II Introductio specialis in singulos V. T. Libros, sub prelo. — Vol. III. Introductio specialis in singulos N. T. Libros, sub prelo.

II. Commentarius in Librum Iob auctore Ios. Knabenbauer S. L. Cum approbatione Superiorum. In uno vol., in-8° maiori. — 8 fr.
Sub prelo. — Introductio, II. II et III. — Prophetæ Minores, 2 vols. — Libri Regum, 2 vols.

